

ВЪПРОСИ КЪМ ПАРТИИТЕ И КОАЛИЦИИТЕ

УЧАСТВАЩИ В ИЗБОРИТЕ ЗА НАРОДНО СЪБРАНИЕ 2021

1. Къде в приоритетите си за началото на дейността на следващото НС поставяте съдебната реформа чрез конституционни промени?

Съдебната реформа е основен приоритет на Демократична България, като носеща част от цялостната платформа „Свобода, законност, модернизация“. Още през първата половина на юли 2020 г., в разгара на апочналите масови граждански протести, коалицията обяви своите приоритети за съдебната реформа.¹

2. Какви са вашите конкретни предложения и как мислите да осигурите конституционно мнозинство за тяхното приемане?

❖ **Радикална съдебна реформа, гарантираща независимо и справедливо правосъдие, като се реформира Висшия съдебен съвет (ВСС), който да остане административен и кадрови орган само за съдиите.**²

■ **Краткосрочни мерки (до приемането на конституционни промени):**

- В действащия модел на ВСС: въвеждане на двойното мнозинство (от всички членове и от съдиите, избрани пряко от съдии) при вземане на решения, засягащи статута и функционирането на съдилищата и кариерното развитие на съдиите;
- Разширяване на функциите на общите събрания на съдилищата.

■ **Средносрочни мерки:**

- **Нов модел на ВСС, изискващ конституционни промени:**
 - **Редуциране на парламентарната квота във ВСС до една трета от състава (5 членове) от 15-членен орган. Осем членове следва да се избират пряко от съдиите, като представляват различните нива на съдебната система (районно, окръжно, апелативно, върховно), а председателите на Върховния касационен съд (ВКС) и Върховния административен съд (ВАС) са членове по право. ВСС се председателства от председателя на ВКС, а в негово отсъствие – от председателя на ВАС.**

¹ <https://demokrati.bg/natsionalna-grazhdanska-initsiativa-za-demokratichna-balgariya/>

² <https://demokrati.bg/program/svoboda-i-spravedlivost/zakonnost-i-spravedlivost/>

- **Председателите на ВКС и ВАС** да се предлагат от общите събрания на съдиите на двете съдилища и да са действащи съдии в съответния съд към момента на избора.
- Окончателното решение за освобождаване от длъжност на **председателите на ВКС и ВАС** се взема от **Конституционния съд**, а предложението трябва да се подкрепи от **две трети** от състава на ВСС, вкл. мнозинство от членовете, пряко избрани от съдии.
- **Закриване** на специализирания наказателен съд и специализираната прокуратура, тъй като няма достатъчно гаранции за тяхната независимост и интегритет, използват се за политически поръчки.
- ❖ **Реформа на прокуратурата, гарантираща нейната отчетност пред обществото и ефективност в борбата с корупцията и престъпността.**
 - **Краткосрочни мерки**
 - Въвеждане на задължителна 3-месечна отчетност на главния прокурор пред парламента – публични изслушвания пред ресорна комисия и в пленарна зала, вкл. възможност за представители на граждански и професионални организации да поставят въпроси и да изказват становища (промени в ЗСВ и ПОДНС);
 - Ограничаване на функциите на прокуратурата само до функции в рамките на наказателния процес – отпадане на общия надзор за законност по отношение актове и действия на държавните органи (промени в ЗСВ и АПК).
 - Последователно въвеждане на съдебен контрол върху актовете на прокурора, отнасящи се до съществени етапи от движението на наказателното производство.
 - **Средносрочни мерки**
 - Главният прокурор да се избира от парламента с мнозинство три пети (144 от народните представители) по предложение на министъра на правосъдието.
 - Намаляване мандата на главния прокурор на 5 години.
 - Изграждане на прокуратурата като самостоятелна независима институция, като кариерните и дисциплинарните правомощия по отношение на прокурорите се осъществяват от Прокурорски съвет в състав 11 членове – 4 от тях, избрани от прокурорите; 5 избрани от парламента (представители на различни юридически професии и организации), главният прокурор (по право), министърът на правосъдието (по право).
 - Освобождаване (импийчмънт) на главния прокурор – по инициатива на министъра на правосъдието или една пета от народните представители, като се поддържа от парламента с мнозинство от

140 народни представители. Окончателното решение се взема от Конституционния съд или президента.

❖ **Гаранции за правата на гражданите и достъпа до правосъдие**
Средносрочни мерки

- Въвеждане на пряка индивидуална конституционна жалба, осигуряваща граждански контрол върху дейността на парламента, така че приеманите закони да не нарушават конституционните права на гражданите (изменение в чл. 150 КРВ). Конкретните основания за допустимост ще бъдат уредени в специален закон.
- Създаване на възможност долуйнстанционните съдилища да сезират пряко КС относно конституционността на закон, приложим по конкретно дело – форма на конкретен конституционен контрол, който допълва възможността за индивидуална конституционна жалба, както и укрепва независимостта на всеки съд.
- Гаранции за пълноценен съдебен контрол върху актовете и действията на административните органи като изключенията се предвидят на конституционно ниво. Последователно да се възприеме принципа, че във всички случаи, когато се засягат основни права и свободи, трябва да има гаранции за съдебен контрол върху актовете и действията на административните органи.
- Гарантиран достъп до правосъдие чрез намаляване на съдебните такси и адекватен достъп до правна помощ.
- Ефективно въвеждане на електронното правосъдие

3. Ако вашите идеи не пораждат съгласие за приемането им, то бихте ли подкрепили предложения и на друга партия/коалиция с цел постигане на общо съгласие?

Търсенето на по-широко съгласие не означава компромис с основополагащи моменти на нашите предложения. В някои детайли е възможен компромис, но не и с най-основните аспекти, тъй като такъв компромис би обезсмислил цялото усилие и няма да постигне целения резултат – независим съд и отчетна/отговорна прокуратура.

Например, може да се води дискусия по това дали в случай на импийчмънт на председателите на ВКС и ВАС и на главния прокурор делата ще се развиват пред КС или президента ще запази сегашната си функция, но не може да се поставя под въпрос разпределението на квотите съдийска/ парламентарна във ВСС.

4. Бихте ли подкрепили евентуален конституционен проект на президента, ако той е разумен и може да обедини реформаторските сили?

За Демократична България е важно основните идеи за съдебна реформа да бъдат внесени в парламента и дискутирани по същество. Засега Демократична България е единствената политическа сила с ясно заявен, съвсем конкретен и мотивиран пакет от конституционни реформи. Президентът не е обявил все още цялостен проект със същото ниво на конкретност. Ако това се случи в рамките на следващия парламент, е възможен подобен разговор.

5. Ще продължите ли да настоявате за незабавната оставка на главния прокурор и тази на ВСС преди избора на нов главен прокурор? Ще настоявате ли за разделяне на ВСС или за намаляване на парламентарната квота в него, на колко човека и при какви условия и параметри да се избират номинираните?

Демократична България още от самото начало на протесите през м. юли 2020, а и преди това е настоявала за оставка на главния прокурор и ВСС, ще продължи да го прави и от парламентарната трибуна, а и ще започне конкретни стъпки в тази посока. За втората част на въпроса, вижте отговора на въпрос 2.

6. Възприемате ли идеята на ИПВ за отпадане на длъжността Главен прокурор, дори и това да не се случи веднага?

На този етап основен ангажимент на Демократична България е да предложи, създаде и гарантира механизъм за реална отчетност и отговорност на главния прокурор, за да се съобрази институцията с принципите на правовата държава и разделението на властите. Цялостното премахване на институцията поставя въпроса кой ще носи отговорността за състоянието, ефективността, целеустремеността на прокуратурата при разследването на организираната престъпност и корупцията по високите етажи на властта. Ако се премахне главния прокурор, предлага ли се да има специализирана антикорупционна прокуратура, която да има както легитимността, така и компетентността да разследва политическата корупция?

7. Кога, в какви срокове и по какъв ред трябва да се закрият специализираните съдилища, според вас?

Демократична България ще предложи законопроект (ЗСВ и НПК), с който ще бъдат закрити специализираните съдилища и прокуратури още в началото на мандата на парламента.

Инициатива „Правосъдие за всеки“
Justice for All Initiative
<http://pravosadiezavseki.com>
pravosadiezavseki@gmail.com

Тези органи не само не оправдаха първоначалните публично заявени цели и очаквания за ефективност в борбата с организираната престъпност, но с новите възложени функции бяха превърнати в извънредни юрисдикции за инквизиране на политически опоненти и бизнес конкуренти.

Отговорил на въпросите:
Доц. д-р Атанас Славов
Демократична България